Ragnarök och den moderna världen

Av Kristoffer Hugin

Vi som lever i dagens samhälle och som sett de stora bristerna med det kallar det ofta ”clownvärlden” för att driva med dess galenskaper. Det är ett sätt att hantera alla saker som är upp och ner och tvärtom mot vad många av oss instinktivt förstår är positivt. Alternativet vore att bli deprimerad och då är det givetvis bättre att skratta i stället för att gråta.

Vi är dessutom många som ser varthän det bär och åt vilket håll samtidens trender pekar. Det är inte svårt att förstå att den enorma polarisering och inflöde av främmande folk i vårt land är varken positivt för vårt folk eller hållbart på sikt.

Dessa tendenser är något som man förutspått inom såväl asatron, kristendomen, hinduismen, buddhismen samt även inom mayakulturen. Vad dessa har gemensamt är att man ser historien som en cyklisk process. Det börjar med födelse, slutar med död och börjar på nytt med återfödelse (möjligen har kristendomen en mer linjär syn på historien). Således beskriver dessa religioner även vad som leder fram till samhällets död, och asatron är inget undantag.

Jag har själv studerat en del samtida forskares och filosofers syn på civilisationernas cykler (bland andra Sir John Bagott Glubb, Edward Dutton & Michael Woodley of Menie med flera), och alla beskriver de i stora drag samma stadier och gradvisa förändringar som slutligen leder till undergång. Men som sagt, även gamla skrifter beskriver samma sak och är vad som får mig att tro att gammal visdom är evig, formulerad av kloka sinnen som förstod vad som fungerar och vad som inte fungerar.

Inom asatron är ragnarök som bekant den händelse som får jorden att gå under i krig, naturkatastrofer och lidande. Vissa av dessa delar kan betraktas som mytologiska, medan jag lägger mer fokus på vad som utmärker människors beteende före denna tid eftersom det kan säga något om den tid vi lever i.

Valans spådom om ragnarök i Eddan

I valans (völvans) spådom förekommer följande stycke om ragnarök:

Bröder skola kämpa,
varandras banemän bliva,
systrars barn
sin släktskap spilla;
hårt är i världen,
hordom mycken,
yxtid, klingtid,
kluvna bliva sköldar,
vindålder, vargålder,
innan världen störtas;
ingen man skall
den andre skona.

Det är inte alltför svårt att se paralleller med vår samtid. Den politiska polariseringen är sannolikt den högsta någonsin idag i Sverige, och den har beskrivits som den högsta i USA sedan inbördeskriget. Eliter och folket står milsvida från varandra, samt de delar av folket som snällt lyder eliten kontra de som gör motstånd. Givetvis leder detta till en polarisering och till konflikter när tonen blir allt mer hätsk och åsiktsförtrycket allt hårdare. Kort sagt – b*röder skola kämpa, varandras banemän bliva*. Fienden är inte längre utomstående utan är vår egen broder. Detta kan även symboliseras genom att Loki och Heimdall dödar varandra i Eddan strax före världens slut.

Systrars barn sin släktskap spilla kan tolkas som att kvinnor inte längre vill ha barn, och barn är som vi alla vet vår framtid. Spiller man sin släktskap så finns det heller ingen framtid, och att kvinnor inte vill ha barn är något extremt onaturligt som går emot alla mänskliga gruppers överlevnad. Här kan man enkelt dra paralleller till feminismen och alla de nya normer vi har som leder kvinnor bort ifrån familjebildning, oavsett om detta är genom att göra karriär eller att ”leva livet”.

Hårt är i världen är ett ganska intetsägande uttryck men kan tolkas som att livet har blivit hårdare för många genom att deras livsvillkor har försämrats. Med tanke på att fler och fler av millennialgenerationen, dvs 80-talister, har insett att de kommer få en sämre framtid än sina föräldrar, så är även detta en giltig beskrivning. En mindre andel av befolkningen har fått det väldigt gott ställt medan många fått det sämre ställt. Det säger här sig självt att det inte är hållbart om de sistnämnda blir fler och fler över tid, vilket tycks vara ett faktum. Inte minst nu under coronahysterin som främst drabbar unga med ökande arbetslöshet. Även andra faktorer såsom psykisk ohälsa har ökat dramatiskt bara de senaste decennierna, vilket vittnar om att allt fler åtminstone upplever att livet har blivit hårdare.

Uttrycket *hordom mycken* tolkar jag som att de normer som vi betraktar som traditionella värderingar är på väg att upplösas och leder till promiskuitet och ett minskande värde av kvinnans roll. Med tanke på hur framförallt unga kvinnor uppmuntras att bete sig idag, tillgången på preventivmedel och normaliseringen av kvinnan som sexobjekt i och med sajter såsom OnlyFans idag, så kan det tveklöst hävdas att ”hordom” är på rekordnivåer.

Även *hårt är i världen* leder till att kvinnor säljer sina kroppar, antingen på internet eller i verkligheten, när tiderna är svåra och pengarna ändå måste in. Detta är något som i grund och botten rubbar den känsliga balans som råder mellan könen och försvårar såväl familjebildning som att hålla ihop familjer.

Yxtid, klingtid, kluvna bliva sköldar kan relateras till att våld och konflikter ökar samt att de murar eller gränser man har inte längre håller fiender på avstånd. Ett tyvärr mycket aktuellt ämne med tanke på att idag har hela västvärlden bjudit in den tredje världen till våra egna riken, vilket i praktiken gjort våra landsgränser meningslösa. Dessa i sin tur kommer inte hit för att vilja bli en del av våra kulturer, utan för att få tillgång till våra resurser, samtidigt som konflikterna ökar såväl mellan vårt folk och främlingarna som inom vårt eget folk. Vad händer då när resurserna minskar? Konflikterna eskalerar givetvis ännu mer.

Vindålder, vargålder, innan världen störtas har sannolikt äldre betydelser som jag inte vet de exakta definitionerna av (jag gör inte anspråk på att vara varken historiker eller expert på Eddan), men gissningsvis syftar dessa på hårda tider. De kan innebära att naturen förändras och gör livet svårt för människan likt hur naturkatastrofer beskrivs inträffa under ragnarök. Missväxt och svält föregår ofta krig och när människans inflytande minskar så ökar ofta naturens, såsom att vargen breder ut sig i skogarna och helt enkelt gör livet farligare. I sin tur föregår detta världens undergång genom ragnarök, vilket i en modern kontext kan relateras till samhällets eller civilisationens undergång. Inte helt osannolikt genom att exempelvis långvarig missväxt kraftigt skulle kunna rubba civilisationens stabilitet.

Ingen man skall den andre skona. Slutligen råder fullt krig där alla slåss mot varandra och ingen nåd visas. Betraktar man detta som att samhället har kollapsat och en kamp för överlevnad inträder så förstår man vad meningen kan betyda. När människor är hungriga och försöker överleva dag för dag så belönas inte altruism utan då är det var man för en själv. All sammanhållning är sönderslagen och världen blir åter en hård och våldsam plats där social organisering är svår eller omöjlig. I det här läget kan inte längre prata om ”en civilisation”.

Sammanfattning

Valans eller völvans spådom har likheter med bibelns syn på ”den yttersta dagen” och apokalypsen. Möjligen är beskrivningen i Eddan influerad av kristendomen som då gjorde sitt intåg och samhället under slutet av vikingatiden genomgick en stor förändring till en ny tid, vilket säkert kunde upplevas som hotfullt.

Men mer intressant är just vilka fenomen som föregår ragnarök och som tycks vara ganska lika oavsett religion – en kollaps i social sammanhållning och upplösande av de normer som ett tryggt och stabilt samhälle vilar på. Kort sagt: ett *liberalt* samhälle som följer efter ett traditionellt samhälle. Vad som sker sedan kan ni räkna ut själva…